

## Školitelský posudek magisterské diplomové práce Kateřiny Vlčkové *Istvan Kantor – Portrét performerka*

**Školitel:** Mgr. Martin Pšenička, Ph.D.

Diplomová práce Kateřiny Vlčkové do značné míry koresponduje se dvěma mými zájmy o hraniční témata. Jedním je oblast dramatického a divadelního umění rozvíjeného na území Kanady a druhým to, co bych pro stručnost nazval performančními podobami soudobého umění. S tvorbou či spíše intervencemi Istvana Kantora jsem se poprvé zprostředkovaně setkal na kongresu humanitních věd v Ottawě v roce 2008. V konferenčním příspěvku jej zde představila doktorandka Torontské univerzity a blízká Kantorova spolupracovnice Eszter Jagica, která se stala posléze i konzultantkou Kateřiny Vlčkové. Provokativní, agresivně útočné Kantorovy akce destabilizující vnímání pozorovatele, prodchnuté ideálem či utopií permanentní revoluce mě silně odpuzovaly, zároveň však přitahovaly. Kantor na mě působil jako relikvie minulosti, která ovšem – na rozdíl od např. Mariny Abramovič, která své performance „vystavuje“ jako artefakty – neustále věří ve vyprahlé ideály akčního umění okořeněné o současné technologie, industriální hluk apod. Principy a filozofie ovšem zůstávaly: touha po kontinuálním zvratu skrze akcentovaný, angažovaný občanský postoj, podřívající jakýkoli systém a řád vnímání, snoubící se s touhou po autentickém, která ovšem často přebývá v blízkosti naivity, frustrace, někdy též diletantství. Ostatně nejde o tvar izolované akce, ale o její lokalizaci a načasování. Když jsem si ale před rokem s Kantorem dopisoval stran jeho potenciální přednášky na naší katedře, okamžitě jsem pochopil, že nejde o naivního anarchistu či podivného „hippieka“, ale poměrně sofistikovaného aktivistu, který systém nepotřebuje ničit, ale takřkajíc využívat. Autenticita jeho akcí tak získala pozoruhodný rozměr a vlastně pro mě skončila tam, kde začala Marina Abramovič se svými reiteracemi oněch nekomodifikovatelných pieců. Za Kantora mluví čísla: 650 dolarů za přednášku a videoprezentaci plus náklady na ubytování a diety.... Poděkoval jsem za „vstřícnou“ nabídku, naznačil, že naše možnosti jsou ale desetkrát nižší a nechal si pro sebe, že třeba Václav Havel přišel takřkajíc zadarmo. Odpověď se již nekonala, jsme nejspíš zkrátka laciní „výchoďáci“. Kantor, který se mimo jiné může pochlubit tím neoficiálnějším oceněním, které v Kanadě udělují – Cenou generálního guvernéra –, zkrátka provokuje ani ne tak konkrétními kusy, jako spíše funkcí toho, co vznikalo v touze po absolutně přítomném a sociálně/politicky podněcujícím. Vyprovokoval mě natolik, že jsem jeho osobnost a tvorbu zadal Kateřině Vlčkové k hlubšímu prozkoumání, protože mě tento hlubší průzkum osobně velmi zajímal a zároveň jsem měl za to, že toto téma by mohlo odpovídat zájmům studentky. Domnívám se, že jsem se nemýlil.

Kateřina Vlčková měla při psaní práce nelehký úkol – představit naprosto neznámou osobnost maďarského Kanadana v našem prostředí, které má jistou historickou i teoretickou zkušenost s podobnými radikálními uměleckými pokusy. I proto se její práce pohybuje na pomezí portrétu či příběhu osobnosti umělce a pokusu o teoretickou conceptualizaci jeho tvorby, jež by ji s ohledem na různorodost vřadila do širších souvislostí poválečného performančního umění. Kateřina Vlčková si podle mého produktivně pomáhá navrženými teoretickými koncepty německé a především francouzské provenience. Představuje pochopitelně i teoretické nebo ideové rámce, které stojí za samotnou Kantorovou tvorbou (neosimus).

Autorka se pokouší zaujímat kritický a vyvážený postoj ke Kantorovým aktivitám. Bylo by pochopitelně možné mnohé dopovědět, více dotáhnout a asi by to bylo i při pohledu na rozsah práce žádoucí. Výklad o krvavých darech by nebylo od věci rozšířit i o jiné Kantorovy produkce a vzhledem k názvu práce – portrét performerka – by to bylo opět žádoucí. Kantorovy aktivity jsou nicméně tak různorodé, že jediné jejich záměrná a cílená destilace mohla pro účely diplomové práce zaručit její tematické zaostření. Krvavé dary jsou navíc víceméně jediná systematicky rozvíjená Kantorova aktivita linoucí se jeho životem od sedmdesátých let dodnes. Svou těžkou volbu se mnou Kateřina Vlčková konzultovala a po zvážení jsme společně usoudili, že okleštění od ostatních aktivit bude spíše prospěšné a pomůže autorce práci zdárně dokončit ve vymezeném časovém rámci. Práce Kateřiny Vlčkové je pro mě příspěvkem do diskuse, jak psát o podobných hraničních uměleckých projevech. Je to pokus o uchopení a jako pokus, vedený s nesmírným zaujetím, jsem ji také hodnotil. Pokusy přinášejí mnoho pozitivního, přinášejí také jistou syrovost. Třeba v budoucnu bude mít Kateřina Vlčková možnost tuto syrovost dovařit, dopracovat. Nakročeno je velmi dobře. Rád bych rovněž vyzdvihl, že autorka práce pracovala naprosto samostatně a že můj vklad byl víceméně pouze iniciační a občasné konzultační. Práci navzdory nedokonalostem hodnotím známkou výborně.